СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

3 ЦЕНТИ. РІК XXXIV. Ч. 112. Джерзи Сіті, Н. Дж., субота, 15. мая, 1926. VOL. XXXIV. No. 112. Jersey City, N. J., Saturday, May 15. 1926. THREE CENTS

КУЛИДЖ ПРОТИВИТЬСЯ НАТИСКОВИ ФАРМЕРІВ

ВАШИНГТОН, 13. мая. — Президент Кулидж відбув нині конференцію з сенатором Финсом та конгресменом Вудом, провідниками републиканських більшостий у сенаті й палаті послів. Предметом нарад була передовсім справа допомоги фармерам.

Президент мав заявити, що натиск зі сторони фармерських організацій є більше чуттєвий, як розумовий, і тому певно промине скоро. Він заявився проти роблення якихнебудь уступств фармерам та заповів, що якби сього показалася потреба, то він готов вибратися на ряд промов по фармерських стейтах.

З того виходить, що прихильні урядови конгресмени й сенатори будуть далі противитися ухвалюванню законів, яких домагаються фармерські організації.

ВСІ ЗАХОДИ ПОКІНЧИТИ ПАСЕЙСЬКИЙ СТРАЙК РОЗБИТІ.

ПАСЕЙК, Ню Джерзі, 13. мая. — Так званий славянський комітет замирення, який представляє кілька славянських організацій, а котрий від якогось часу старався звести представників страйкуючих робітників та властителів ткальняних фабрик на спільні конференції, зневірився в можливість успіху своїх заходів та заявив, що більше заходів робити не буде.

Страйк ведеться далі. Страйковий комітет заповідає, що він почне в найблизчий понеділок наново масове пікетоване.

СТРАЙК КУШНІРІВ ЩЕ НЕ ПОЛАГОДЖЕНИЙ.

НЮ ЙОРК, 13. мая. — Збори юнії кушнірів відкинули нову пропозицію полагоди страйку та заявили, що вони не згодяться на ніяку умову, яка не обіцяє їм 40-годинного тижня праці.

ЮНІЇ ВИСИЛАЮТЬ НЕОФІЦІЯЛЬНИХ ОБСЕРВАТОРІВ ДО РОСІЇ.

НЮ ЙОРК, 13. мая. — Деякі американські робітничі юнії збираються вислати до Росії групу представників, яка має приглянутися умовам та здати відтак публичний звіт. Делегація не має мати ніякого офіціяльного характеру. Американська Федерація Праці не має з рухом нічого спільного.

КОШТОВНА АГІТАЦІЯ.

ВАШИНГТОН, 13. мая. — Товариство Проти-Прогибіційної Поправки предложило урядови звіт зі своїх видатків, з якого виходить, що за перші два місяці сього року, які були періодом живої агітації, воно видало на агітацію 46,000 долярів.

ХОЧУТЬ СКЛИКАТИ РІЛЬНИЧУ КОНФЕРЕНЦІЮ.

ВАШИНГТОН, 13. мая. — Торговельна палата Злучених Держав заявилася за скликанням уже в найблизчій будучности конференції в ціли вироблення рільничої політики для Злучених Держав.

ВІДГУКИ ПОЛЬСЬКОГО ХАОСУ В АМЕРИЦІ.

НЮ ЙОРК, 13. мая. — Замішанне в Польщі відбилося в Америці на ціні польських бондів. Всі бонди спадають на ціні.

Польські гроші держаться лишень завдяки сьому, що їх ніхто тепер не купує ні продає, бо торговлі межи Америкою а Польщею майже нема.

СУДДЯ НАТЯКУЄ НА ЗМОВУ МЕЖИ ПОЛІЦІЄЮ А ЗЛОЧИНЦЯМИ.

НЮ ЙОРК, 13. мая. — Міський суддя Гарі Гордон заявив нині в суді, що на його думку богато полісменів дістає гроші від злочинців, щоби не предкладати на суді повні докази против злочинців. На його думку, таке фалшованнє свідоцтва має навіть бути зорганізоване.

ЗАТРОЄННЄ МОРЯКІВ ВОЄННОГО КОРАБЛЯ.

ФІЛАДЕЛФІЯ, 13. мая. — Після обіду, який вони зїли на воєнім кораблі Конкорді, що стоїть тепер у місцевих доках, 89 моряків сего корабля захоріло на затроєннє жолудка. Всіх хорих відставлено до шпиталя для випомповання жолудків, а заряд почав слідство для ствердження, яка страва була затроєна.

ДИВНА ПРИГОДА УКРАЇНЦЯ.

НЮ ЙОРК, 13. мая. — З пятого поверха будинку Серча, що стоїть на східній части 32-ої Вулиці, впав при праці віндоклінер Яків Василишин. Він злетів на вулицю, де він упав на переходячі мимо троє дівчат та мущину. З них панна Лилиен Шварц віднесла такі тяжкі ушкодження хребта, що померла в шпитали до двох годин, а дві другі дівчини находяться в шпитали тяжко покалічені. Макс Фрідман вийшов з чужого упадку з легким ушкодженнєм. Самий Василишин вийшов з пригоди зі зломаною рукою.

АГІТАЦІЯ ПРОТИ НЕДІЛЬНИХ ЗАБАВ.

НЮ ЙОРК, 13. мая. — Жіночий Союз для Святковання Сабату (неділі) урядив звичайну весняну конференцію в справі агітації за святкованнєм свят. На конференції виступив з горячою промовою презбитеріянський проповідник др. Вілїем Картер, котрий говорив, що всякі спорти й забави в неділю се визов, кинений Господу Богу. Він пояснив, що він розуміє слова Біблії так, що хто бавиться в неділю, той є найстрашнійшим грішником, бо ображає Бога. Газети, які в неділю пишуть про спорти, теж грішать смертельно.

Народний Податок.

вяже американських Українців в таке звено, яке вказує, що ми живемо тут як гурт ідейно зорганізованих людей.

Народний податок платить кождий Українець добровільно кождого року по своїй добрій волі й по щирому серцю ще й тому, щоби допомогти Рідному Краєви визволитися з ярма.

Платить кождий, хто розуміє, що значить громадянська карність, любов до рідної стріхи і до свого ближнього.

Жертви належить слати на адресу:

OBYEDNANYE, P. O. Box 411, Philadelphia, Pa.

СТРАШНА СТАТИСТИКА.

Померший недавно французький астроном Флямаріон займався теж статистикою. Він обчислив, що від египетських фараонів міжнародні, домашні, релігійні і т. и. війни забирали на протязі 100 літ пересічно 40 міліонів людей, що рівняється одному чоловікови на мінуту. На 1200 міліонів людей, вбитих за 3 тисячі літ, пролито 18 міліонів кубічних метрів крови. Кістяки тих людей, уставлені один на другім, творили би стовп на 500,700 миль довгий. З того стовпа можна би уложити пять мостів між землею і місяцем. Вінець із черепів тих убитих окружив би землю шість разів. Вкінці Флямаріон стверджує, що жертви европейських воєн є за один місяць численнійші, як зорі, які можна заобсервувати голим оком в гарну літну ніч.

ВЕСЕЛА ІСТОРІЯ.

Як повідомляє „Хліборобська Правда" при кінці березня ц. р. святкувала еміграція УНР в Букарешті свято Шевченка, на яке прийшли були професори румунських університетів, журналісти і співробітники офіційних румунських установ як гості, і численна українська еміграція. 3. години перед святом румунська поліція зробила малу несподіванку і заборонила відчитати на святі реферат „Про життя і творчість Т. Шевченка", мотивуючи тим, що українська кольонія збирається вшанувати якогось большевицького діяча. Дальше заявили представники влади, що вони повинні були загалом заборонити свято Шевченка, та не зробили цього тільки тому, що мають довіря до осіб, що його організували. З тої нагоди місія УНР та Громадський Допомоговий Комітет української еміграції внесли до префекта поліції меморандум, в якому заявляють свою льояльність до румунської держави та запевняють, що колиб Шевченко був большевиком, то вони, що стоять в боротьбі з большевизмом, такого свята не уряджували б.

ІНДУСЬКИЙ ФАНАТИК.

В Індіях один побожний Індус, ткач по професії, наложив на себе добровільний піст на протязі 90 днів. Щоби не піддатися покусі, велів своїй родині закопати себе на цей час у землю. Міська поліція, довідавшись про це, відкопала ткача, арештувала його — ледви живого — та відвезла до лічниці.

КРАДУТЬ, ЯК КРУКИ.

Дня 14. квітня с. р. почалась перед львівським військовим судом велика розправа проти офіцирів зі Золочева, які в рр. 1921—1922 і 1923—1924 завідували харчевими магазинами і крали з них міліони. Першою найбільше характеристичною інформацією про цей процес є те, що голова харчевого відділу Гейслер був майором, маючи скінчених IV. кляс гімназії, а инші хорунжі та поручники скінчили всю свою освіту на IV. клясі народньої школи або кількох клясах учительської семинарії. Всі вони на купу мали досить освіти, щоби фальшувати урядові рапорти для своїх наставників, яких вижча освіта не помогла їм зорієнтуватись у систематичнім ошуканстві. — Арештували бурмістра міста Желехова, одного радного та шофера, які спільними силами опорожнювали міську касу.

СТАРІ ЖЕНЯТЬСЯ.

Молодша генерація наших часів нарікає на нервовість. Старша хвалить собі життя й не тратить гумору. Ось в Бразилії подружились „молодята" Йоаким да Сільві, літ 100 й Фавстина да Невес 93 літ. У Франції, в Жері Сір Сен вийшла щасливо за муж уроджена 1826 року мадам Піро. А в Ен (також у Франції) відбувся банкет шіснацять найстарших пар з околичних сіл. Веселі гості обоїго пола мали разом около 2,600 літ. Наймолодша жінка в тому старому товаристві мала лише 71 літ. Чи не стид молодим!

„ТЕЖ ВИСОКА ПОЛІТИКА"...

Як доносили недавно польські часописи, одному з жидівських соймових послів, в часі подорожі залізницею, украдено одинокий автентичний примірник жидівсько-польської угоди, який знаходився в жидівських руках. Другий примірник тої угоди знаходиться в польському міністерстві закордонних справ. Цілу польсько-жидівську угоду окружено свого часу великою тайною обох контрагентів, а до прилюдного відома дісталося тільки 12 точок цеї угоди, яка після заяви б. президента жидівського клюбу посла Райха на прилюдному вічу у Львові обіймала 42 точки. Нова президія жидівського клюбу порішила перейти до різкої опозиції супроти польського уряду, як що цей останній не виповнить усіх точок угоди. Колиж новий голова клюбу посол Гартгляс звився з тим домаганням у польського премієра Скшинського, то Скшиньскі заявив з великим счудуванням, що йому нічо не відомо про 42 точки угоди, а тільки про оголошених 12. Як бачимо, польська політика, коли не йде инакше, послугується навіть звичайним злодійством, щоб лише не додержати своїх зобовязань, згідно зі старими польськими традиціями.

З ТЮРЕМНОЇ ІДИЛІ.

Наче у відповідь на оправдуюче справоздання т. зв. тугутівської тюремної комісії вибухли опять численні голодові страйки політичних вязнів в багатьох польських тюрмах. І так в Хенцінах — келецке воєвідство — розпочало голодівку 34-ох політичних вязнів дня 12-го березня; у Тарнові страйкували всі вязні тамошньої судової тюрми 5-го березня, а при кінці березня мали місце поважні заворушення вязнів в білостоцькій тюрмі. В часі тих останніх заворушень вязні розоружили тюремну сторожу, опанували частину будинку і щойно при допомозі військових відділів „утихомирено бунтарів".

ВАРШАВА В РУКАХ ПІЛСУДСКОГО

ПРЕЗИДЕНТ ЗАМКНЕНИЙ В БЕЛЬВЕДЕРІ. УРЯДОВІ БУДИНКИ ОБСАДЖЕНІ ВІЙСКАМИ ПІЛСУДСКОГО.

БЕРЛІН, 13. мая. — Полученне з Варшавою перерване. Тільки один американський банкир одержав такі інформації про ситуацію в Варшаві:

Пілсудський ввійшов до Варшави на чолі кількох полків з 2.500 жовнірами. На вулицях міста і коло Бельведеру, де мешкає президент, прийшло до боротьби з військами, що остали при уряді. Полягло 200 жовнірів а кілька сот було ранених. Пілсудскі заняв ціле місто. Один тільки Бельведер, де мешкає президент та куди сховався Вітос з міністрами, хоронений учениками військової школи, офіцирами і трохи жовнірами, що остали вірні правительству.

Президент Войцеховскі видав до народу відозву, яку розкинено з аеропланів, що на поміч правительству спішить допомога з вірних регіментів.

Пілсудскі домагався від президента Войцеховского, щоби назначив инший кабінет міністрів та усунув Вітоса, до якого ліві партії не мають ніякого довіря. Для себе домагався команди над армією.

З телеграм, які одержали польські посольства, виходить, що в Варшаві привернено спокій та що йдуть переговори між правительством а Пілсудским.

З инших жерел подають, що президент Войцеховскі хотів зрезиґнувати в користь Пілсудского, але той не хотів президентури прийняти.

Війска, що стоять залогами в Кракові, Львові і Люблині, заявилися за Пілсудским.

ЩО ДУМАЮТЬ СОВІТИ ПРО ПЕРЕВОРОТ В ПОЛЬЩІ.

МОСКВА, 13. мая. — Переворот в Польщі не є для совітів ніякою несподіванкою. Надіялися його тут від давна, бо було загально відоме, що Пілсудскі і монархісти готуються до такого перевороту.

Та щоби в Польщі не було, совіти хочуть жити з нею в згоді і коли прийде Пілсудскі до влади, то він вже не буде тим Пілсудским, що йшов війною на совіти, а таким, що схоче жити з ними в спокою.

НОРГЕ НЕ ДАЄ ПРО СЕБЕ ЧУТИ.

НОМ, — Аляска, 13. мая. — Нема до сього часу ніякої вістки, що діється з Амундзеном і його аеропланом Норге. Послідна відомість з Норге дійшла сюда в четвер рано. Від того часу нема вісти.

Барометер вказує на сильну бурю, яка мусіла захопити Амундзена і його товаришів.

Можливо, що Амундзен мусів припинити скорість лету або пустився розслідкувати недосліджені досі простори.

СТРАЙКУЮЧИХ НЕ ПРИЙМАЮТЬ ДО ПРАЦІ.

ЛОНДОН, 13. мая. — Генеральний страйк скінчився, але спокою в Англії нема. І треба буде ще довго ждати, заки життє поплине звичайним руслом.

По фабриках не приймають робітників, які страйкували, а тепер зголошуються до роботи, а тим, що їх приймають обтинають платню.

Через те панує серед робітництва велике незадоволення.

Нормальний рух через те ще не привернений, часописи виходять тільки в дуже малім обемі.

Болдвин візвав в палаті послів всіх промисловців, щоби не використували ситуації і не мстилися на робітниках, а задержали ту саму скалю платні, яка була перед страйком.

ЕСПАНЦІ ПОСУВАЮТЬСЯ.

ТЕТУАН, Марокко, 13. мая. — Еспанці укріпили свої позиції та маневруючи розділили три племена Рифів, які держали досі спільну боеву лінію.

УКРАЇНЕЦЬ ЇДЕ МОРЕМ НА „МОРСЬКІЙ БЛОСІ".

МАРСИЛІЯ, 13. мая. — Микола Гасенко, бувший урядовець заграничних місій У. Н. Р., вибрався середа рано з Марсилії на своїм водяним аероплані названім „морська блоха" в дорогу до Риму.

Коли йому це вдасться, буде він першим, що перебув того рода подорож на повнім мори.

Та його подорож має бути тільки пробою. Коли вона вдасться, вибереться Гасенко в осени в таку саму подорож з Европи до Америки.

КЛОПОТИ ФРАНЦІЇ.

ПАРИЖ, 13. мая. — Французький уряд не має спокою. Франк падає далі, монархісти ширять анархію, а з довгами справа ще не полагоджена.

А тут в Польщі заворушення. Одинока опора Франції в вічній анархії, а до того Гінденбург покликує бувшого міністра війни д-ра Гесслера, щоби сформував німецький кабінет. В Німеччині зачинають приходити до слова самі здекляровані вороги Франції. Чи нема чим гризтися?

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодинокі числа три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Телефон „Свобода": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

В Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЗБЛИЖАЄТЬСЯ КАТАСТРОФА

З Польщі доходять до нас вісти, що армія відмовила послуху. Вправді не ціла, але та частина, що має в ній рішаючий голос. Збунтувалися сторонники Пілсудського, які помагали будувати Польщу і які держать моральний престіж польської армії.

Відомости ті такі ще скупі, що годі пророкувати, як розвинуться дальші події і чи прийде до загального перевороту в Польщі. Та це не так важне, бо важним є тільки той факт, що Польща находиться в стані повної анархії.

Признаки тої анархії можна було добачити від давна. За короткий час свого державного істнування мала Польща більше міністрів і премієрів, як другі держави за довгі десятки літ. Прямо тяжко знайти сегодня в Польщі путящу людину, яка не була би ще міністром. Армія має більше генералів, як армія цілої британської імперії. Крадуть не тільки по касах і урядах ,але й офіцири в армії. Загальне перекупство річ буденна. Таж теперішного премієра Вітоса назвали на вічу „звичайним злодієм", а суд увільнив обжалованого, якого Вітос заскаржив до суду за обиду чести. Безробітє і дорожня зростають з кождим днем. Селянин так обтяжений всякими драчками, що не може вже дихати.

На те все глядить безрадними очима польський уряд. Знова польські партії гризуться, зайшли в сліпу вулицю і маячать то про соціялістичного диктатора то про монарха.

Поза тим йде невідома досі в історії культурного людства шовіністична дурійка в напрямі винищення 12 міліонів непольських народів. Всього того чейже доволі, щоби довести державу до катастрофи.

Політичний і фінансовий хаос мусить довести Польщу до упадку. Вона може перейти ту кризу, в яку тепер попала, вона може видержати ще й другу або трету, але вминути остаточної катастрофи не в силі. І це треба головно нам памятати і на тім будувати свої політичні пляни і комбінації на західно-українських землях. Це треба мати на увазі й тут в Америці. Бо й тут зачинають думати, що Польща вже так сильно станула на ноги, що Бог знає, чи і коли зможемо від неї відорватися. А Польща не стоїть сильно, а навпаки хитається в цілій своїй основі. Бачуть те самі Поляки. Тому треба нам видержати а не самим хитатися. Тому поміч на боротьбу о визволене наших земель з під Польщі не повинна маліти, а тільки зростати, бо ми повинні далі піддержувати боєвого духа в краю своїм завзяттєм і своєю жертвеністю зза моря.

КОНЕЦЬ ҐЕНЕРАЛЬНОГО СТРАЙКУ В АНҐЛІЇ

Анґлійський ґенеральний страйк зробив неодному велику несподіванку своїм приходом, а ще більше людям своїм закінченнєм. Прийшов він несподівано, але відійшов ще більше несподівано. Коли телеґрами з Лондону рознесли по Анґлії та по всему світу, що в анґлійськім пралят[менті] премієр заявив, що ґенеральний страйк скінчений, що роспочато переговори за покінчене вуглевого страйку, не один не міг вийти зі зачудовання.

„Хто виграв?" — питалися в широкому світі. Робітники, чи підприємці, чи уряд? І зараз стали відповідати, як хто куди тягнув, так після того відповідав. Прихильники робітників кажуть, що робітники примусили підприємців до здачі, прихильники уряду кажуть, що се уряд побідив, а прихильники капіталістів кажуть, що капіталісти побідили. Говорять про се питанне й самі провідники воюючих сторін в Анґлії, але кождий се бачить, що в Анґлії се не є першим питанням. Анґлійців не обходить у першу чергу питанне, хто побідив. Для них се питанне другорядної ваги. Анґлійський премієр Болдвин, котрий теж приписує собі побіду, усуває сю справу на задний плян, а місто сього говорить:

„Мир і побіда се побіда здорового розуму не якоїсь частини краю, але здорового розуму цілого краю. Для нас найважніше тепер се, щоби ми дивилися вперед, а не поза себе. Нам треба тепер починати працю наново, відсуваючи від себе геть всяку злобу й всяку мстивість".

В такий самий помірковний спосіб промовляють провідники другої сторони. Всі закликають не розважати над тим, хто вийшов побідником, а хто побідженим, але над питанням, що далі робити. Ніхто не хоче думати за минувшість, але за будучність. Минувшість значить страйк і конечне огірчення одного до другого; теперішність се мир, а будучність се розвязка питання. На сю розвязку кождий памятає, а не на пусте питанне, хто виграв.

В сей спосіб найбільше дозрілий народ у світі ставить і пробує розвязувати важні питання. Навіть коли він возьметься за таке небезпечне оружа, яким з конечности є ґенеральний страйк, навіть тоді він не обкидає болотом своїх противників підчас боротьби, памятаючи на се, що йому може легко прийти миритися з тими, яких тепер поборюється. Завдяки сьому поміркованю й пануванню над собою анґлійському народови богато лекше розвязувати всякі трудноції, як другим народам у світі. Завдяки сьому найострійші кризи переходять без страшних потрясень, а кризи легко забуваються, і народ скоро вертає до нормального життя та мирної праці. В сих прикметах лежить сила анґлійського характеру та найкращий завдаток анґлійської національної сили й могучости.

Через те нині анґлійський народ зовсім слушно не говорить про побіду якоїсь одної частини анґлійського народа. Бо побідила тут не одна частина народа, а здоровий розум цілого анґлійського народа.

ВІДГУКИ ДНЯ

З ГАРЯЧА ПРАВДУ СКАЗАЛИ.

Кажуть, що „коли поскребеш москаля, то побачиш татарина". Так само сталося і з комуністичним урядом України.

Робив Чубар доклад про працю свого ґенерал-губернаторства і дуже просив своє московське начальство вибачити, що на Україні доводиться розводити „крамолу", себ-то дозволяти розмосковлюватися українському населенню. На жаль, раніше не умовилися „таваріщі", хто, про що й як буде говорити. От „таваріщ" Ларін возьми та й прийми за чисту правду все те, що говорив Чубар про успіх так званої українізації.

Защеміло від болю за „рускую культуру" його „чистоє русскоє серце" й він пальнув з важкої гармати проти „насілія над русской культурой". Він той сам походячи з якогось містечка на Україні, очевидно вважає себе „істінно-русскім", тому, як говориться в московській поговірці, що: „папа турок, мама грек, а я русскій человек!"

Це вачепило за живе наших „малоросів". Вони так ретельно служать Москві, а вона чорна невдячність! От вони й почали один за другим розкривати карти, що то за українізація. Зрештою договорилися до того, що вже на другий день в московських „Ізвєстіях" сам батько Петровський почав спростовувати що ніби то газети не так переказали його відповідь Ларіну і кинули трохи темний світ на українізацію, яка, мовляв, йде дуже добре, бо „більше половини членів уряду знають українську мову, але завдяки звичці говорять по московському".

Це найголовніше його спростування.

Будемо чекати, як будуть спростовувати все те, що сказали инші, а особливо нам хочеться почути, що скаже Затонський про „язик Леніна". Цікаво від нього почути, що то за язик?

Невже-ж таки він не похожий на людський, а має бути якийсь спеціяльно московський?

Але-ж і наші люди правду кажуть, що „пошкреби українського комуніста, то побачиш москаля"! Тут і крапка.

ПІЙМАЛИ ОБЛИЗНЯ.

„Де смердить, там і круки". Так і большевики. Аби лише вони носом почули, що десь щось схоже на заколот, а вони вже й там з своїми червоними дзюбами.

От і тепер. Було почався в Анґлії робітничий страйк. Большевикам здавалося, що їм запахло звідти вже ніби політичним рухом. Значить треба в каламутній воді собі риби наловити. Тому й вперлися з своїми пальцями під чужі двері. А господарі причинили ті двері так щільно, що довго на пальцях комуністичних буде знак.

Річ в тому, що большевики в імени свого комуністичного професійного союзу (себто робітничої юнії) послали 250.000 золотих рублів на допомогу страйкуючим робітникам в Анґлії. А ті (такі невдячні) візьми та й не прийми тих грошей, бо мовляв: нагодуйте свого голодного робітника та дайте працю своїм безробітним! Крім того в Анґлії ще є воля страйку, а в комуністичній сатрапії кожен страйк карається розстрілом. Це дуже добре знає свідомий анґлійський робітник. Тому хоч і потребують страйкуючі робітники підтримки, але не від деспотів-комуністів. Це одно.

АНҐЛІЙСЬКІ ЗРАДНИКИ МОСКОВСЬКИХ ІНТЕРЕСІВ.

А друге: тепер вже свідоме робітництво всього світу добре зрозуміло, що то за московський большевизм і зовсім не хоче звязувати себе з міжнародними авантурниками, які хотіли б поставити диктатуру своєї партії над всім робітництвом.

Економічна боротьба робітництва — діло чисте і правдиве, але комунізм, — це повна протилежність інтересам робітників. Той комунізм лише вносить розбрат і дезорґанізацію в лави орґанізовано робітництва. Московський комунізм, в початках стрінув співчуття московського робітництва, що стоїть далеко низче культурно ніж будь-яке инше. Тому те робітництво не поставилося критично і ніби прийняло його. Тепер уже й воно прозріло. А то большевики гадали, що анґлійське робітництво піде на їх гачок!

Чек на 250.000 рублів повернутий, з „подякою за намір пособити". Тим большевикам анґлійське робітництво так добре заїхало по пиці. Вульгарно кажучи, набило морду.

Тепер комуністичні заправили лише чухаються та дивуються: чому анґлійський пролетаріят не взяв від них грошей? Адже-ж гроші нічим не тхнуть! В цьому большевики самі переконалися, коли підчас війни брали гроші від ріжних штабів та контр-розвідок на шпіонаж і пропаганду.

Але помилилися, бо є один запах, **запах крови людської, якого ніколи й нічим не заглушиш!**

Відповідь анґлійських робітників, то відповідь і тих робітників, що живуть в страшному рабстві в комуністичній сатрапії.

Шкода, що большевицька Чека не досягає до Анґлії, а то вона показала б, як не приймати „високомилостивого" подарунка їх комуністичної величности!

Тепер лиш одне доведеться большевикам: почухавшись добре, оголосити все анґлійське робітництво зрадниками своїх власних інтересів! От і все!

Але облизень на щоці червоніє і видніється навіть для своїх „вірноподданих", які з великою охотою далиб своїм опікунам не лише по пиці, але й по карку.

Хоч тепер там все мовчить, бо „благоденствує", але то лише до часу сплячий вулкан. І кожен вулкан, невідомо коли вибухне, але вибухне напевно, дуже раптово і може з небувалою великою силою. Поличник анґлійських робітників, то подув вітру на притухший вогонь московського вулкану.

СВИНСЬКИЙ ПРЕМІЄР.

У Польщі останніми днями учинився страшенний „свинський вереск. Усі свині надзвичайно зраділи, що знову на польского премієра вискакує старий їх батько й опікун, знаменитий Вітос.

Але які ті свині непостійні і невдячні. Колись він був премієром і вони-ж його зсадили. Здавалося, що зовсім зідять. Але ні! як „Бог не дасть, то свиня не зість" — так і з Вітосом сталося.

Очевидно в Польщі вже так стоять справи, що знову довелося повертатися до свинського премієра міністрів!

Поживемо, побачимо, що вийде з того свинячого варева в Польщі.

А вариться й кипить щось там дуже!

МІТИНҐИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

МІННЕАПОЛІС, МІНН. Тов. Запорожська Січ, від. 385, повідомляє, що надзвичайний мітінґ відбудесь о год. 7.30 вечером в середу, дня 19-го мая, в гали Укр. Дому Просв., 700 корнер Jackson & Summer St. На порядку нарад є важні справи до порішення, котрі обовязують всіх членів Союза. Тож обовязком кождого члена бути присутним на мітінґу. — Олекса Козак, предс.; Йосиф Греськів, секр.

ВІСТИ З ЗАХІДНО-УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ.

ЧОМУ ЗАБОРОНИЛА ПОЛЬСЬКА ВЛАДА „УКРАЇНСЬКЕ ЕКОНОМІЧНЕ Т-ВО.

Польська влада не згодилася затвердити статуту „Українського Економічного Т-ва" тому, що Т-во між иншим ставить собі за ціль пропаганду економічної самовистарчальности українського народу західноукраїнських земель, а це на думку влади підпадає під катеґорію пропаганди відірвання Західньої України від Польщі. Дальше польська влада не погоджується з тим, що в статутах аналогічного Т-ва фіґурує слово „український" уживане на її думку тільки в кругах політичних партій, а не слово „руский" і „русинський", яке уживає польська влада.

ПЕРЕДВИБОРЧІ ПРИГОТУВАННЯ.

За минулий тиждень скликало УНДО дві повітові конференції — в Радехові і Сокалі та одну довірочну нараду в Угнові. УСРП (Українська соціялістично-радикальна партія) відбула повітову конференцію в Яворові, місцеву в Жабю і кількох инших місцевостях. Дальше орґанізує маси до виборів через т. зв. „Селянські Спілки" (професійні орґанізації селянства) орґанізуючи при них бюра посередництва праці і правної поради та пожарні товариства „Луг".

На північно-західних землях українських скликають віча польські селянські партії „Пяста" і „Визволене", але без успіху.

НАПАД НА УКРАЇНСЬКОГО ПОСЛА ПРИСТУПУ В ПОЛЬСЬКІМ СОЙМІ.

В дискусії над звітом комісії, що провіряла стан польських тюрем, забрав слово український комуністичний посол Приступа, який остро критикував стан польських тюремних відносин. Підчас його промови підбіг до нього посол Добія і хотів його побити. Випадкову цьому перешкоджено. Дня 25. III. в дискусії над цею самою справою посол Пйотровський з ППС заявив, що стан польських тюрем не є зовсім гірший, як в инших державах і накинувся на посла Приступу за те, що він критикуючи стан польських тюрем, забуває про жахливий стан в тюрмах СРСР. Инші бесідники заявлялися за тим, щоби проти комуністів стосувати як найостріщі тюремні средства. В резолюціях ухвалено звіт більшости, щоби покарати винуватців в справі подій на львівській поліції і кілька инших пропозицій.

КРІВАВА РОЗПРАВА З БЕЗРОБІТНИМИ В СТРИЮ.

31. III. ц. р. прийшли безробітні міста Стрий і околиці до старости і вислали туди делеґацію, щоби домагатися підвисшення запомоги для безробітних. Серед безробітних — в числі 150 — переважали жінки. Коли заступник старости, відкинув провокуючим способом домагання серед зібраних безробітних піднеслися крики невдоволення. Польська і закордонна преса доносить, що вибито також вікна. Це дало привід для зібраної в більшім числі поліції віддати до безборонних сальву, при чому 10 убито, а 12 тяжко ранено. Цікаво зазначити, що поліція віддала відразу сальву в товпу, не пробуючи перед тим инших відстрашаючих средств. В місті і околиці переведено з тої нагоди арешти комуністів, які — на думку поліції дали привід до демонстрації.

ПОЛІЦІЯ СЛІДИТЬ ЗА ПОСЛАМИ.

Газета „Лідове Новіни" доносить, що на Підкарпатській Україні стоять під поліційним доглядом навіть посли коаліційних партій, що є при уряді.

ПОДРОБИЦІ КРОВАВОЇ СУТИЧКИ ПОЛІЦІЇ З БЕЗРОБІТНИМИ В СТРИЮ.

Слідство в справі крівавої демонстрації в Стрию виказало, що поліція зовсім не була загрожена демонстрантами, а стріляла до них і била прикладами у вузьких коридорах будинку староства, коли демонстранти розходилися. В наслідок того така велика кількість ранених і убитих. Досі начислено крім 9 убитих 15 ранених, які лежать в шпиталю. Багато ранених криється з боязни перед арештом. Досі арештовано 70 чоловіка за підбурювання і приналежність до КПЗУ.

ЯК ХОРОНИЛИ ЖЕРТВИ МАСАКРИ В СТРИЮ.

Жертви крівавої масакри безробітних в Стрию похоронено 2. IV. 1926 о год. 5. попол. На похоронах взяло участь все місцеве робітництво і робітничі делеґації з Дрогобича, Борислава, Стебника і инших місцевостей, всего понад 5.000 чоловіка. Порядок держала робітнича міліція з червоними опасками. В місті ввесь час стояло на поготівлі військо, піша і кінна поліція та жандармерія. До заворушень не прийшло. Коли з трупарні винесено домовини, загуділи всі фабричні сирени. Коли спущено домови в яму, серед маси чути було загальний плач і ридання. На гробі зложено від робітництва і комфракції богато вінків. Серед 9 похоронених 7 Українців.

БЕЗКОНТРОЛЬНА АДМІНІСТРАЦІЯ ПІДКАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ.

Чеський уряд не тільки не дає для Підкарпатської України автономії, яку він зобовязався дати в ґенеральним статуті з 18. вересня 1919 року і в Сан-Жерменським договорі, але ще касує громадську автономію. І так є на Підкарпатській Україні 3 жупи, які вже 7-ий рік управляються тільки самими жупанами, хоча по закону вони повинні мати вибрані жупні представництва. Не дивно, що в наслідок того трапляються такі випадки, як в мармароській жупі. Тамошний жупан Моравек — Чех — призначив собі на лікування многотисячні ренумерації.

СТАН ШКІЛЬНИЦТВА.

По офіціяльним даним чеської статистики в шкільному році 1925/26 оставало поза народною школою 22.067 дітей у віці від 6—15 років. Причини тому брак учителів і шкільних будинків, повне зубожіння населення і велике віддалення від школи. Найбільше дітей, що не ходять до школи, припадає на чисто українські гірські округи: Тячів, Хуст, Свалява, Севлюш, і Волове. Навчальною мовою в школах є мова підкарпатська, але тому, що є багато учителів Чехів і вони місцевої мови не знають, то по богатьох школах викладають по чеськи. Учителів Українців, еміґрантів з Західньої України, чеська поліція видалює як підозрілий елемент. Вистарчить заговорити до дітей на українській літературній мові, щоби учитель попав на лісту політично підозрілих, а коли не має горожанства, то зараз опиниться поза кордоном чеської держави.

ЗА НЕЗНАННЯ РУМУНСЬКОЇ МОВИ БЮТЬ.

Як звісно всі українські народні школи на Буковині румунізовано. Але діти нерадо і лише з великим трудом можуть учитися в румунській мові. Тому учителі по школах бють і тим способом помагають румунізації. І так в селі Багні учитель Огродник, що заявляє себе українським націоналістом, за незнання румунської мови побив дітей: Андрія Тітонюка, Николу Лазарека, Михайлину Козачук, і богато инших так, що батьки їх мусіли віддати справу до суду. Те саме сталося в селі Крещатику. Тамошний надучитель Михайло Савіцький так побив сина Теодора Пендюра за невміння писати по румунськи, що аж мусів занятися ним лікар. Другим разом побив той самий учитель за те саме дівчину Анну Олинчук Михайлову так, що дівчина померла. Коли справа опинилася в суді, то суд навіть не переслухував учителя, тільки маму дівчини і на тому скінчилося.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

НЮАРК, Н. ДЖ.

Як виховати незалежних промисловців в краю?

(До зїзду Радехівців).

Хочемо порушити загальну справу, хоч вона в тім случаю тісно звязана з діяльністю **Запомогового Комітету Радехівського Округа.**

Нашу біду в краю завдячуємо між иншим тому, що ми не мали незалежних українських промисловців. Тому й міщанство по містах, що складалося головно в краю з ремісників і промисловців, було польське, бо українських не було. Наш гріш йшов в польські руки, а й характер наших міст був польський.

По польсько-українській війні побачили ми наглядно, де ми опинилися. Всіх наших урядовців викинено зі служби. Не маючи в руках вільного фаху ні ремесла, опинилася наша інтелігенція на вулиці без заняття, або мусіла йти просити ласки в нашого ворога. Ми побачили ту велику похибку, якої ми раніш не зввважували. А саме, що нам треба українських ремісників і промисловців, людей незалежних, які жили би з народу і працювали для народу.

Запомоговий Комітет Радехівського Округа взяв ті справи під розвагу і рішив всіми силами попертн звідси матеріяльно українську промислову школу в Радехові, яка основана в найтяжших часах і то власними силами, прекрасно там розвивається та виховує нові кадри українських ремісників і промисловців, а заразом і ревних громадян-патріотів.

Така справа близька не тільки нашому серцю, не тільки всім еміґрантам з радехівського повіта, але й цілому українському народови. Тому ми числимо на попертя всіх, на попертя цілої української еміґрації в тім ділі.

Щоби поширити ту акцію, скликує Запомоговий Комітет Радехівської Округи **Зїзд на день 23. мая,** на який запрошує в першу чергу всіх родимців з Радехівського округа, а далі і других громадян.

Радехівських еміґрантів з Нортгемптон, Вест Пулман, Шікаґо, Ню Йорк, Ґрейт Медов і т. д. просимо вислати делеґатів. До всіх них відзиваємося ось тими словами!

Чи чуєш брате і сестро той голос, що доходить до нас з тих сторін, звідки вилетіли ми мов птиці з гнізда, бо горе й нужда не дали нам змоги бути господарем на своїм ріднім обійстю.

Чи чуєш той голос, дзвона, що бє на трівогу і взиває нас до боротьби.

Чи бачиш як над нашою рідною землею повисла чорна хмари польського безправства і насильства.

Чи бачиш подвиги героїв в краю, що кладуть свої голови за добро народу.

Як хочеш дати поміч рідній землі, так відозвися брате і сестро на той поклик. Прибудь на той зїзд, або коли не можеж, хоч добрим словом і жертвою покажи свою солідарність з нашою акцією.

Ждемо на Вас всіх на зїзді в Нюарку, що відбудеться дня 23. мая в українській школі при ч.: 93 Вен Бюрен ст. о годині 8-ій по полудни.

ЗА ЗАПОМОГОВИЙ КОМІТЕТ РАДЕХІВСЬКОГО ОКРУГА В НЮАРКУ;

Гнат Брик, предсідатель;
Ілия Бардич, писар;
Василь Василишин, касієр;
Петро Костів, орґанізатор.

400-ЛІТНІ РОКОВИНИ ЧЕКОЛЯДИ В ЕВРОПІ.

Тому чотириста літ спровадили Еспанці до Европи чеколяду. В Америці знали чеколяду вже з давних часів, а в Мексику вживали навіть зернят какао як дрібних грошей. При тому какаові жнива викликали свого рода інфляцією. Старі мешканці Мексика приготовляли чеколяду зовсім инакше, як ми тепер робимо це. Вони варили чеколяду з кукурузою, а для смаку додавали порцію перцю. Одначе гірку чеколяду пило лише вбоге населення, а багаті Мексиканці додавали до чеколяди мід, цукор і ванілію. Европейцям смакував той напиток знаменито. Еспанці небаром після того як прийшли до Мексика, так призвичаїлися до чеколяди, що пили її при кождій нагоді. З Еспанії дісталася чеколяда до Франції, де вперше появилася на весіллі Людвика XIII. Тому що у Франції чеколяда була дорога, могли собі на той люксус позволити лише найбагатші. В 1661 році оголосив публично паризький медичний факультет, що чеколяда є дуже поживний напиток. З того часу чеколяда розповсюднюється щораз скорше. Цікаве, що справа пиття чеколяди викликала навіть численні теольоґічні спори: миродатні чинники не могли довший час порозумітися, чи чеколяда є пісний напиток чи ні. Одні казали, що в піст можна пити чеколяду, таксамо, як петься пиво й вино; инші домагалися, щоби заборонено в піст їсти чеколяду. Виключне право на виріб і продаж чеколяди у Франції мав спочатку промисловець Давид Шаліє. Щойно в 1681 році вигасло його монополеве право й з того часу можна було чеколяду купити в усякій крамниці. В 18-ому столітті була чеколяда вже зовсім звичайним явищем у висших французьких кругах. Вольтер пив денно до 12 філіжанок чеколяди, а мішав її з кавою. Також Наполеон пив радніше чеколяду як каву. Підчас битви під Маренґом попивав він цілий день чеколяду, що тоді була його виключною поживою.

В. Будзиновський, свобідно за Ґерстенером.

РАДНИК ЖЕНИТЬСЯ.

(16)

Радник зразу гадав, що вліз в дамське купе, бо було повно пань. Глянувши на вивіску над вікном допевнився, що то було купе „для некурящих", отже не диво, що до него збіглося тільки жінок, ще й з немовлятами. Одна, що сиділа просто него, саме тепер перевивала свою маленьку потіху. Друга, що сиділа на його лавці, але троха далі, держала дитину при груди. Очевидно, що в купе переповненім жінками, було також голосно. Коли радник увійшов з дівчиною, звернулися на них очі всіх бабів. Придивившися їм, баби стали одна одній шептати свої здогади. Радник почув потребу сну, отже сперся в куті і пробував дрімати. Не йшло, бо вагон туркотів. І не дала йому здріматися його товаришка. Вона тепер [illegible] він думав [illegible] йому серце, що вона не старша. Така [illegible], така жвава, така щира, така весела, така інтеліґентна! Одинокою її хибою, великою хибою було се, що для него... замолода.

Не хотів би думати про неї, бо з того, саме через те, що така молода, нічого путнього не зийшло би. Але баби в купе не позволили його думкам розстатися з нею. Вони бачили, що він увійшов разом з нею. Вона внесла до купе його валізку і сіла біля него. Коли прийшов кондуктор, він порпав пару мінут у всіх кишенях камізельки за білетом їзди і знайшов аж в кишені сурдута. Кондукторови подав два білети — за себе і за дівчину. Аж коли кондуктор продіравив оба, він до кишені сховав тільки один білет, другий дав дівчині. Не диво, що в очах всіх пасажирок, він і та дівчина, належали до себе. Пасажирки стали шушукати.

— То мабуть його донька, — сказала пані, молода бльондина, що сиділа просто радника і що лиш скінчила перевивати дитину.

— Колиж бо не подібна до него — відповіла їй шепотом друга, старша і грубша брунетка. — Я гадаю, що то його жінка.

— Колиж бо не балакають з собою.

— Саме [illegible] думаю, що вони подружже. Скажіть мені, котрий муж балакає з жінкою, з власною жінкою рік по вінчанню? Що котре мало сказати другому, вже сказало. Вибалакавшися, вже одно одному не має що казати. Як деколи балакають, то хиба тільки дома про домашні клопоти. Найчастійше з докорами, з криком, з фуком. В дорозі тих домашних клопотів нема, і годі при чужих сваритися. Отже в дорозі муж не має про що балакати з жінкою. Мою голову дам в заклад, що він до нас забалакає скорше, як до неї. Бо вона йому жінка, ми чужі. Чи він бодай раз глянув на неї? На нас позирає.

— Ваша правда, — відповіла третя жінка, зітхаючи.

Хоч говорили пошепки, і хоч радник будьто би дрімав, чув кожде слово. Неначе би хто мастив його цілющим бальсамом, так роскошувався тими словами.

— Коли та баба гадає, — думав, — що се дівча може бути моєю жінкою, то се доказ, що я ще не такий старий. Се доказ, що така справді могла би бути моєю жінкою. Се доказ, що я не осмішуся, як тою товаришкою подорожі сильнійше заінтересуюся. Нема сенсу озиратися за старшою, коли під рукою маю молодшу. Рацію мав той фільозоф, котрий сказав, що як вже мусить звязатися з трицятими роками, то волить дві пятнацятьлітні, як одну трицятьлітну.

— Як се правда, — відшепнулася перша, — то я їй не завидую такого старого мужа. Хиба, що вона не дурна і по за його плечима... Ви вже знаєте, що я думаю. Той старий дурень повинен був думати про свою домовину, не женитися з такою дитиною.

Тих слів радник не чув, отже державсь гадки висказаної тою другою, грубшою дамою. Став тепер призиратися своїй молодій товаришці з більшим інтересом, як доси. Помітив, що й вона час до часу крадьки позирає на него.

— То добрий знак, — подумав. — Мабуть також вчула, що про неї та про мене балакають, отже призирається мені. Міркує, чи я був би добрий для неї.

Дама, що сиділа просто него, та молода бльондина, схилилася, зазираючи під себе під лавку. Радник вдоволений, що йому дають таку молоденьку жіночку, рад був прислужитися кождому, отже спитав, також схиляючися і зазираючи під лавку.

— Чи пані що згубили? Позвольте, я знайду.

— Не трудіться, пане. Я нічого не згубила. Я тільки дивлюся, чи не посунувся мій клуночок, який я кинула під лавку.

Коли вже зачав балакати з чужими панями, радник погадав собі, що ялось би представитися. Не так, щоби поступити, як приказує звичай, але щоби дівчина докладно знала, хто він і що він. В готелі вона тільки чула, що він якийсь радник. Який, не чула. Думав, що як почує, що він радник суду, то погадає собі, що то для неї добра партія. Встав, поклонився дамі з дитиною і сказав:

— Маю честь представитися. Я Роман Макогонський, радник суду.

— Дуже мені мило пізнати пана радника — відповіла дама. — Я Марія Ціпинська, жена скарбового комісаря.

— А я Людміла Купайлова, — додала її старша і грубша сусідка. — Мій муж ґімназіяльний професор в Бучачи.

Радник гадав, що тепер і дівчина представиться йому. Але вона тільки кліпнула до него очима, збиточно підсміхаючися. Льокомотива свиснула і поїзд став звільняти.

— Вже стація? Так скоро? — крикнула пані комісарева. — Я тут висідаю. Тут стоїть лиш мінуту. Як я вискочу з дитиною, ще й з клунками?

— Беріть пані, клунки, — радник промовив, — і вискакуйте з клунками. Дитину лишіть на лавці. Клунки киньте на землю і станьте під вікном. Дитину подам вам крізь вікно.

— Коли ви такі добрі, то скористаю з вашої ради. Буду вам дуже вдячна.

Дама стала визбирувати клунки. Поїзд станув і радник зараз відчинив двері. В Австрії перехідних ваґонів тоді ще не було. Кожде купе мало вхід з боку ваґону. Дама вискочила з клунками, кинула їх на землю і витяґла руки по дитину. Радник не міг зараз подати дитини, бо до купе пхалася нова пасажирка, дуже обемиста баба. Нарешті влізла і усадовилася при вході, просто радника, там де ранше сиділа та, котра вийшла. Аж тоді радник вхопив дитину в перині, котру нова пасажирка мабуть посунула далі від себе і подав крізь вікно. Самі двері вже були зачинені. Зачинив їх кондуктор. Мама взяла дитину, поїзд рушив. Замісць подякувати радникови, дама стала щось кричати до него. Очивидно, в купе забула щось. Що таке, радник не чув, бо машина шипіла, під ваґоном гуркотіло. Поїзд поїхав.

Радник сів назад на своє місце. В купе дещо перемінилося. Його дівчина, себто його товаришка з почтової ляндари вже не сиділа біля него. Стояла при противнім вікні і балакала з мамою другої дитини. На місци коло него, де ранше сиділа дівчина, лежала, закутана в перину дитина сеї мами. Просто радника сіла свіжа пасажирка. Сіла на тім місци, де ранше сиділа мама першої дитини, і, висідаючи, поклала дитину на своїм місци, котру мабуть нова пасажирка, роблячи місце для себе, посунула далі.

Радника троха оскорбило се, що дівчина відійшла від него. Він саме тепер гадав розпочати з нею розмову, а вона, ось що!

— Хиба вже не хоче балакати зі мною, бо чула, що її мають за мою жінку? Соромиться бути в очах людий жінкою такого старого? Ні, то ні! З сего і так нічо не могло би бути, бо вона в Городку вже висідає. Вже й так не стало би часу близше познакомитися з нею, — радник подумав, відвернувся від неї і став крізь вікно призиратися околиці.

(Дальше буде).

ЖАРТИ.

На похороні.

— То він помер такий молодий?

— Де ж там молодий! Він недавно відмолодився системою Воронова.

В пекаря.

Хлопець: Прошу мені дати бохонець хліба.

Пекар: Білого чи темного?

Хлопець: Всеодно, бо то для сліпого.

И більше нiщо.

Він (після того, як освідчився їй): Чи ти вже коли передше любила?

Вона: Ні Степане, я подивляла мущин за їх силу, красу, інтелігенцію, розум і т. д., але в тебе є лише любов й більше нiщо.

Мала ріжниця.

Діма (старший) славний француський письменник, автор „Графа Монтекрісто", „Трох мушкетерів" і ин., був сином мулята, що за Наполеона був ґенералом. І він гордився своїм походженням, яке замітне було теж із зовнішнього вигляду. Коли раз один його противник у суперечці сказав згірдливо: „Ви мурин!", Діма гордо відповів: „Так, правду кажете: мій батько був мулятом, мій дідо мурином, а мій прадід малпою. Мій рід саме там зачинається, де кінчається ваш!"

Добрий вибір.

— Скажи щиро, мій любий, як би ти мав вибрати між жінкою, яка грає на фортепяні і жінкою, яка грає на скрипці, котру вибрав би ти?

— Звичайно тую, що грає на скрипці.

— Чому?

— Тому, що скрипка є інструмент більше благородний, а потім його лекше викинути через вікно; з фортепяном цього зробити не можна.

ПАН АЛЕКСАНДЕР ГУНЬКА, СОЛІСТ СКРИПАК І ПЯНІСТА, САМ І ЙОГО УЧЕНИКИ

уряджують

КОНЦЕРТ

B SHUBERT THEATRE CONCERT HALL, BROADWAY & MONROLE ST., BROOKLYN, N. Y.

Поч. о год. 3. попол. **В НЕДІЛЮ, ДНЯ 23-ГО МАЯ 1926 Р.** ВСТУП 50 ЦНТ.

Music Studio, 10737 — 114 Street, Richmond Hill, N. Y. Tel. Cleveland 7017

БОРОТЬБА ЗА АЗБУКУ.

В Туреччині тепер іде завзята боротьба між минувшиною і теперішністю. Побіджує націоналізм під проводом Кемаля баші. Завзята боротьба йде за азбуку. Турецька азбука, якої уживають Турки, важна дуже для турецького життя. Перші покликуються на традицію, на естетичну красу арабської азбуки. Признають, хоч нерадо, недогідність старої азбуки, згодилися би в найгіршому разі розбити злучені букви, зробити букви самостійними, а навіть трохи упростити їх скомплікований вигляд.

Але партія, що є за зміною на всякій ділянці, видала давній арабській азбуці боротьбу на смерть і життя. Хочуть її заступити латинськими буквами.

Арабська азбука має 32 букви, дуже скомплікованого вигляду, з дуже численними точками, а кожда має якесь значіння, треба їх розріжняти. А й вигляд даної букви не є постійний; зміняється залежно від того, чи є на початку, в середині, чи на кінці слова, а часто з сусіднім словом зливається в новий вигляд. Дальше арабська азбука має мало самозвуків; тому транскрипція чужих слів і назвищ є дуже трудна, так що виходять значно обезображені.

Читання і писання тому не є легке. Тому й анальфабетизм у Туреччині великий, кошти друку турецьких книжок дуже великі, більші як книжок друкованих латинкою. Арабська азбука внеможливлює користуватися машинами до писання й послугуватися стенографією. В турецьких офісах пишуть руками, в парляменті більше писарів, кождий на переміну записує по одному слову. Торговля турецька також терпить наслідком азбучних труднощів, бож тяжко переписуватися купцям із заграницею, арабською мовою. Мусять ужитати чужої мови. Офіціяльно вживають уже латинської азбуки в математичних, хемічних і альґебраїчних формулах, в медицині, головно при писанні рецепт. Назви чужинних товарів пишуть також латинкою. На нових почтових марках банкнотах будуть написи турецькі в латинській азбуці.

Можливо, що в недалекій будучині приймуться у Туреччині дві азбуки (так як у Німеччині). В Баку виходить татарська газета латинськими буквами, на Кавказі вчать у школах латинської азбуки, пашпорти Азербейджану виповнювані латинкою.

В горах.

Гуцул: З оцеї гори кинулася торік якась паня і вбилася на місци...

Лищетар: То певно з мелянхолії.

Гуцул: Ні, якась зі Львова.

На жаль.

— Мій льокатор жениться.

— То гарно, буде у вас вільна кімната.

— На жаль, ні!

— А чому?

— Бо він жениться з моєю донькою...

Замолодий.

Хрестять дитину. Священник до одного з присутних: „Вибочте, але ви занадто молоді, щоби бути хрестним батьком."

Заінтересований: Я не хочу бути хрестним батьком, я тільки хотів подивитись, як хрестять мою дитину.

Господар дому.

— Чи ти добровільно виступив з організації?

— Певно, що добровільно; моя жінка сказала мені, що довще того не стерпить, щоб я там був і я добровільно виступив.

Ф. А.

ВІДЛОЖЕНИЙ ПРИСУД.

Мудрий каді проходжувався одного вечера містом.

Задумався дуже й не замітив, що якоюсь отвореною брамою ввійшов до якогось саду.

Нараз почув, що його схопили чиїсь кріпкі руки. Побачив викривлені лиця двох грубих евнухів і заки слабосилий, старий чоловік опамятався, поволікли коридорами, рундуками й сходами.

Колиж знову опритомнів, пізнав, що лежав у стіп престола. На престолі сидів каліф у власній особі.

— Тебе жде смерть, каді! — загремів голос володаря. — Мої евнухи подибали тебе в саді гарему.

— Всемогучий каліфе! — відповів мудрий каді. — Чи ти вважаєш це можливим, щоби твій найвірніший підданий міг свідомо взяти на себе найтяжший злочин? Чи гадаєш, що мене старого чоловіка манили би ще солодощі твого гарему? Я задумавшись ішов своєю дорогою й не знав навіть, як відчиненими воротами попався у сад гарему. Тож коли хто заслугував би на кару, то передусім є то евнух, який оставив ворота саду отвором.

— Його голова впаде перша, — сказав каліф — а твоя друга. Я ціню твої чесноти і твою мудрість, каді, але мушу поважати закон, так само як ти все твоє життя аж до нині поважав. За твій злочин призначена є кара смерти. Я є наймогучіший в моїй великій державі, але закон є могучійший від мене. Приготовися на смерть.

Мудрий каді притакнув злегка головою.

— Чим була би вся могучість світа без закона? Зроби так, як велить закон, всемогучий каліфе! Та ніде нема написано, що засудженому не можна сповнити його останньої просьби.

— Говори сміло, — заохочував його володар. — Ти сам є вірний сторож закона. Тому не проситимеш ніщо такого, що противилось би законови. Наперед уже обіцяю тобі, що сповню твоє бажання.

— Всемогучий каліфе! Моє прохання невеличке й легко його сповнити. Позволь іще жити мені три дні і три ночі. Потім я стану перед тобою й скажу до тебе лише одно речення. Коли говоритиму правду, можеш оказати відрубати мені голову мечем. Колиж я скажу неправду, то скажи повісити мене!

Каліф повстав і сказав:

— На пророкову бороду присягаю тобі, що воно так буде, як ти в цій хвилі забажав.

Казав мудрого каді вкинути до вязниці, а що милосердився над засудженим на смерть старцем, посилав йому двічі на день подостатком їсти.

Але мудрий каді не приймав ні страв ні напитків.

Коли з володаревих уст почув смертний присуд, здавалося йому, що з раю прилетів до нього янгол і прошептав йому, як має говорити.

І коли він так томився у вязниці, роздумував над значінням своїх власних слів. Не тратив надії, що Аллах вкаже йому дорогу ратунку.

Як минули три дні і три ночі, повели знову вязня перед каліфа.

Мудрий каді припав до землі й не говорив нiщо лише слова: „Мене повісять".

— Так, — притакнув володар поважно.

— Ах, всемогучий каліфе! — озвався мудрий каді. — То хочеш зломити своє слово? Коли скажеш мене повісити, то я таки говорив правду. Колиж я сказав правду, то ти мусиш сказати відрубати мені голову. Ти присягнув на те.

Володар нерадо притакнув головою:

— Коли так, то ти згинеш від меча.

— Якжеж то? — поспитав мудрий каді.— Коли ти скажеш мені відрубати голову, то я збрехав. Бо я сказав: — Мене повісять. Колиж я збрехав, то ти мусиш казати покарати мене карою смерти на шибениці, великий каліфе.

Володар усix вірних пошкробався поза праве вухо та прикликав мудрців свого двору. Вони довго надармо нарадживалися, а каліф сидів безрадно поміж своїми дорадниками.

А що не мав ніякої помочи від них, прикликав мудрого каді й сказав до нього:

— Ти є наймудрійший судя в моїй державі. Скажи ти присуд!

— Всемогучий каліфе! — став говорити каді.— Я також у цю хвилю не знаю ніякого виходу з біди, яка приключилася справедливости. Та закон треба сповнити. Кари смерти на мене не скасують. Тому я раджу тобі: Дай мені відпустку на девядесять девять літ, я піду до батьківщини і де я не був би, пильно роздумуватиму все над цею пригодою. І присягаю тобі на пророкову бороду, що після девядесять девять літ ставлюся перед твоїми катами, як тоді буду ще при житті. Думаю, що за той час впаде мені на думку щось відповідного.

Каліф засміявся так здорово, що було чути в останній закутині гарему. Потім відпустив мудрого каді.

А каді пожив іще трицять літ і три місяці на втіху всіх справедливих людей.

Зрозуміле свободи.

Мама каже до сина, котрий пакує свій наплечник, бо вибирається на вакації:

— Синочку! А мила ти не забув?

Син: — Якто, мила? Таж я маю вакації!

Уміє думати.

Учитель: — Моріц, скажи мені, кілько літ має хтось, що вродився в році 1883?

Моріц: — Пане професор, а то мущина чи жінка?

ПОЗІР! ПОЗІР!

Сим подається до відома всім нашим читачам, що присилаючи до поміщення ріжні оголошення до часописи „Свобода", треба рівночасно враз з оголошеннями присилати і належитість за них. Щоби читачі могли орієнтуватися яка належитість має бути прислана враз з даним оголошенням будуть ласкаві за кожде написане в оголошенню одно слово числити 2 цт коли таке оголошення має 30 або більше слів. За оголошення котрі не мають 30 слів платиться 50 цнт. за раз. Виняток творить лишень відділи У. Н. Союза, котрих оголошення мають бути підписані місцевим урядом відділу. Всі оголошення мають бути присилані до адміністрації „Свободи" 5—6 днів перед днем оголошення їх в часописі, так що кожиби вимагала сего потреба, був час порозумітися зі сторонами. Сторони котрі не схотять пристосоватися і придержуватися повисших правил, не можуть відтак нарікати на часопись, що непоміщено їм оголошення чи оголошень.

Адм. „Свободи", 302 East 71st Street, New York City.

